

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 січня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Махінчук В. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України, заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., канд. юрид. наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Деревянко Б. В., д-р юрид. наук, професор, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Сікорська І. М., канд. наук з держ. упр., доцент, голова правління Української асоціації викладачів і дослідників європейської інтеграції;

Швагер О. А., канд. юрид. наук, асист. кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Видання рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 6 від 08.02.2022 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матер. науково-практичного круглого столу (Суми, 27 січня 2023 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 150 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у засіданні науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченого актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзу й проведеного в рамках реалізації освітнього проекту «619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, що відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, яка міститься в ній.

УДК 347.73:336.1(063)

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	7
<i>Levkina R.V., Kotko Ya.M.</i> INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISM OF ADAPTATION OF UKRAINIAN FINANCIAL LEGISLATION TO THE EU LEGAL SYSTEM.....	9
<i>Shvaher O.</i> FINANCIAL INCLUSION IN THE CONTEXT OF SDG.....	13
<i>Бабко Н.М., Мандич О.В</i> ДІДЖИТАЛ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	16
<i>Бондар Ю. А.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Борщенко В.В.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Грицай А.А., Тверезовська І.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПРОЄКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ.....	27
<i>Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	31
<i>Даценко О. І.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ З ПЛАТІЖНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	36
<i>Деменко К.Е.</i> ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ.....	40

Денисенко С. І.
СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА
ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....43

Деревянко Б. В.
ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ДЕРЖАВОЮ КРИПТОВАЛЮТ
І КРИПТОМАТІВ СЕРЕД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....47

Дмитренко Е.С.
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В
УКРАЇНІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР.....51

Загола Т. М.
СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....55

Запорожченко А. В.
ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО
АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА
СВІТОВІ ТРЕНДИ.....59

Зінченко Г. С.
СПІВРОБІТНИЦТВО РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ АУДИТОРІВ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....63

Карпюк І. В.Гальчич І. П.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....67

Корнева Т. В.Сірочук І.В.
ПРОЗОРИСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....69

Кочин В. В.
ЗАКОНОДАВЧЕ ВНОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА
РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....74

Кучмістенко О. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....78

Максюта А. О.

ПОРЯДОК ДОСТУПУ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ДО БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ.....82

Маланчук Т. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ОКУПАЦІЇ ДЕРЖАВОЮ-
АГРЕСОРОМ.....85

Новікова М. М.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРГАНУ З РИНКІВ
ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ESMA).....88

Носирев О. О.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....92

Плотнікова М. В.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ЕТАПІ НОРМОТВОРЕННЯ У
СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
У ЄС ТА В УКРАЇНІ.....96

Руденко Л. Д.

ЩОДО ЮРИСДИКЦІНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВОГО
ФІШИНГУ.....105

Сагайдак В. О.

ВПЛИВ ЧЛЕНСТВА ДЕРЖАВИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ
НА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БАНКУ ЛАТВІЇ.....109

Семіног С. В.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОЗИЧАЛЬНИКІВ, МАЙНО
ЯКИХ ПОШКОДЖЕНО, ЗНИЩЕНО АБО ЗАЛИШИЛОСЬ
НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ.....113

<i>Ставерська Т. О.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗРАХУНКІВ.....	117
<i>Старинський М.В.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ.....	121
<i>Ткаченко В.М.</i> ПИТАННЯ ПРИВЕДЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	124
<i>Трембіч А. Я.</i> МАЙБУТНЄ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ЯК НЕПОЙМЕНОВАНОГО СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ.....	127
<i>Туркот О. А.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО АГРАРНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОСОЮЗУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	134
<i>Цветков А.М.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ.....	136
<i>Цукан С.В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	140
<i>Шейн Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ NULLUM POENA SINE LEGE: НЕДОЛІКИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	145

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРГАНУ З РИНКІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ESMA)

Новікова М. М.

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та права економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

Як відомо, правова система ЄС включає національні законодавства окремих країн та спільне законодавство Європейського Союзу, метою якого виступає зближення та гармонізація законодавств країн-учасниць, зокрема щодо формування спільного ринку. Способом такої гармонізації є пристосування національних правових норм до стандартів ЄС, що забезпечується не тільки шляхом створення європейських норм-стандартів, але й інституцій, які займаються контролем за їх втіленням.

Формування сучасного інтегрованого ринку цінних паперів ЄС виступає однією з пріоритетних завдань Співтовариства. Це питання є досить важливим з огляду на те, що механізм правового регулю-

вання у цій галузі іще знаходиться у процесі формування та не розвинувся до самостійної галузі права як, наприклад, у США або Об'єднаному Королівстві.

Розвиток відносин у сфері фінансових послуг та формування належного законодавства, призвело до відповідного створення і системи інституцій ЄС, які отримали назву Європейських фінансових регуляторів (ESA). Вони сприяють формуванню єдиного ринку фінансових послуг Європейського Союзу, координують його діяльність з метою забезпечення фінансової стабільності та захисту споживачів. До системи Європейських фінансових регуляторів входять: Європейський орган ринків з цінних паперів (the European Securities and Markets Authority, ESMA), Європейський орган зі страхування та пенсійних фондів (the European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) та Європейський банківський орган (the European Banking Authority, EBA) [1]. З огляду на мету нашого дослідження, звернемося до правового статусу безпосередньо Європейського органу ринків з цінних паперів (далі – ESMA).

ESMA була заснована у 2011 році та розташовується у Франції. На сьогоднішній день вона представляє собою європейський орган по нагляду за ринком цінних паперів. Її мета полягає у захисті інвесторів та укріпленні стабільних та добре функціонуючих фінансових ринків у ЄС. Вона сприяє зближенню наглядових органів як серед регуляторів цінних паперів, так і між фінансовими секторами, тісно співпрацюючи з наглядовими органами країн-учасниць, які мають компетентності у банківській сфері, страхування та пенсійних виплат [2, с. 4]. В якості прикладу такої співпраці можливо навести Меморандум про взаємодію між Європейським органом ринків з цінних паперів та Управлінням фінансового нагляду Об'єднаного Королівства, що передбачає угоду про співробітництво у відповідності до ст. 32(5) Регламенту ЄС 2016/1011 Європейського Парламенту та Європейської Ради [3].

До структури ESMA входять два керівні органи – Наглядова рада (скеровує діяльність інституції та несе відповідальність з прийняття рішень та прийняті документи, зокрема, проекти технічних стандартів, звітів та рекомендацій) та Правління (забезпечує виконання інституцією покладених на неї задач у відповідності з Регламентом її діяльності, забезпечує планування та фінансування, а також вирішує кадрові питання). Також до керівної структури інституції входять голова та виконавчий директор. Діяльність Наглядової ради підтри-

мується рядом постійних комітетів та консультативних робочих груп, які займаються технічними питаннями [4].

Правовий статус ESMA та її діяльність регулюються правом ЄС, а точніше обсягом компетенції утворення. Його основу складає так зване жорстке право ЄС, яке встановлює основу взаємодії державучасниць в середині Співтовариства. Зокрема, повноваження у сфері регулювання фінансових послуг містяться у Договорі про створення ЄЕС, однак обсяг компетенції ЄС безпосередньо у правовому регулюванні ринку цінних паперів ним не визначається. Таким чином, жорстке право ЄС здійснює регулювання лише основних напрямків реалізації фондового ринку, зокрема норми, які містяться у ст.ст 44-47 ДЕС (право заснування підприємств) та ст.ст. 94-95 ДЕС (гармонізація законодавства).

Як зазначають науковці, «Аналіз нормативної бази вторинного законодавства ЄС дозволяє виділити три підгалузі: вимоги до суб'єктів фондового ринку, вимоги до первинного розміщення цінних паперів, вимоги до трансакцій з цінним паперами» [5, с. 16]. Отже, що стосується норм так званого м'якого права, то в його основі лежить Біла книга по створенню повноцінного внутрішнього ринку (Європейська Комісія, 1985 р.), що є програмним документом щодо створення повноцінного внутрішнього ринку Євросоюзу. Наряду з банківською, страховою та інвестиційною діяльністю, там містяться і положення щодо врегулювання фондового ринку. Окрім цього питання врегулювання діяльності ринку цінних паперів ґрунтується на рекомендації про Європейський кодекс правильної поведінки щодо трансакцій з цінними паперами (1977 р.), а також рядом директив. Серед них слід виділити директиви 79/279, 80/390 щодо узгодження вимог до складання, перевірки та розповсюдження деталей лістингу, що підлягає опублікуванню для прийняття цінних паперів до офіційного лістингу на фондовій біржі (1980 р.); директиви 79/179 та 82/121 щодо регулярного надання інформації фірмами, які продають цінні папери на біржі (1979-1980 р.р.), директива 79/279 щодо встановлення мінімальних умов для допуску цінних паперів до квотування цінних паперів на фондових біржах ЄС (1979 р.) з поправками, внесеними Директивою 94/18 (1980 р.), Директива 71/2003 про проспекти емісії (2003 р.), Директива 73 про зміну вимог до проспекту емісії та прозорості (2010 р.), Положення про проспект емісії (Директива 1129/2017, 2017 р.) та інші.

При цьому діяльність щодо правового регулювання ринку цінних паперів не припиняється і зараз. Так, 7 грудня 2022 року Комісією

був прийнятий законодавчий пакет, який стосувався клірингу, неплатоспроможності та лістингу, спрямований на спрощення доступу компаній до публічних ринків капіталу ЄС та забезпечення захисту інвесторів та цілісності таких ринків [6].

Таким чином, ESMA виступає структурною одиницею Європейської системи фінансового нагляду поряд з Європейським банківським органом та Європейським органом зі страхування та пенсійних фондів з метою гармонізації фінансового нагляду у сфері ринку цінних паперів.

Література:

1. EU Agencies working for you. European Union, 2014. 32 p. URL: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/eu_agencies_brochure_final_en_web.pdf (дата звернення 23.01.2023 року).

2. Frequently Asked Questions a Guide to Understanding ESMA. Paris:ESMA, 2011.16 p.

3. Memorandum of Understanding between ESMA and the UK FCA establishing a cooperation arrangement under Article 32(5) of Regulation (EU) 2016/1011 of the European Parliament and of the Council. URL: [https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA24-435-](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA24-435-692%20MoU%20between%20ESMA%20and%20the%20FCA%20concerning%20the%20recognition%20of%20UK%20benchmark%20administrators.pdf)

[692%20MoU%20between%20ESMA%20and%20the%20FCA%20concerning%20the%20recognition%20of%20UK%20benchmark%20administrators.pdf](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ESMA24-435-692%20MoU%20between%20ESMA%20and%20the%20FCA%20concerning%20the%20recognition%20of%20UK%20benchmark%20administrators.pdf) (дата звернення 24.01.2023 року).

4. Governance Structure. URL: <https://www.esma.europa.eu/about-esma/governance-structure> (дата звернення 24.01.2023 року)

5. Безручко Ю.В., Вінник О.М., Глотов М.О., Кологойда О.В. Правове регулювання ринку цінних паперів та інвестиційних фондів в Європейському Союзі та Україні / упорядник М.В. Івченко. Одеса, 2019. 212 с. URL: <https://just.odessa.gov.ua/files/upload/files/13.pdf> (дата звернення 22.01.2023 року).

6. Capital markets union: clearing, insolvency and listing package. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/capital-markets-union-clearing-insolvency-and-listing-package_en (дата звернення 24.01.2023 року).